

Kiltivasyon Kounya

Defi ak okazyon agrikòl pou rekonstriksyon Ayiti

Aprè tranblemanntè 12 Janvye 2010 la, yon gwo kantite deplase al rete nan La Vale Atibonit . Kèk moun rive jwenn travay sou kèk plantasyon. Credit: Oxfam America/Ami Vitale.

Menm anvan gwo tranblemanntè ki te pase 12 Janvye 2010, Ayiti te yonn nan peyi ki te pi pòv e ki te pi manke manje nan lemond. Yon majorite nan tout Ayisyen ap viv nan zòn riral e yo depan sou agrikilti, men ni leta ni kominote entenasyonal la pa't janm bay agrikilti enpòtans, sa vinn pi majinalize mounn andeyò yo. Liberalizasyon kòmès mete kiltivatè yo nan konpetisyon avèk ekspòtasyon diri sibvansyone Ameriken epi ekspoze konsomatè yo a pri manje global k'ap chanje de tan za tan. Agrikilti dwe gen yon plas santral nan rekonstriksyon an, avèk yon konsantrasyon pou amelyore kapasite ti kiltivatè yo pou yo ka gen aksè sou resous, e sa k'ap ogmante lajan ak pwodiksyon yo, patikilyèman rekòt manje yo. Atansyon ijan nesèsè pou ranvèsè degradasyon resous natirel yo.

Leta Ayisyen elabore yon plan konplè pou rekonstwi sektè agrikòl la. Plan an ka vinn pi solid si gen plis atansyon sou ròl fanm genyen nan agrikilti ak sekirite manje, ranfòse kapasite òganizasyon nan seksyon riral yo, e desantralize pwovizyon sevis. Donatè yo dwe prese pou yo bay ase resous pou ekzekite plan an, epi yo dwe asire yon pi bon koneksyon ant asistans devlopman ak politik kòmès yo. Plis antansyon sou agrikilti nesèsè pou ede reyalize objektif rekonstriksyon alontèm e akoutèm Ayisyen genyen.

Rezime

Gwo tranbleman tè a ki te frape Ayiti 12 janvye 2010 devaste ni seksyon riral yo ni seksyon iben yo, li detwi rekòt, plantasyon, ekipman, ak enfrastrikti. Efè endirèk tranblemantè a te touche preske tout kwen, kòm 600,000 moun al rete nan pwovens. Sa vinn ògmante presyon sou resous alimantè, gaz, louwil ak chabon. Avan tranbleman tè a sou chak dis moun sis ladan yo te soufri ensekirite alimantè (gwangou), depasman sa fè'l vinn pi grav.

Tout moun dakò ke rekonstriksyon an dwe konsantre sou agrikilti. Majorite Ayisyen ap viv nan seksyon riral yo e yo depann sou agrikilti pou yo viv. Men devlopman agrikilti ap konfronte anpil gwo difikilte: neglijan leta ak donatè yo, degradasyon teknolojik, pozisyon dominan diri bapri Ameriken nan mache Ayisyen an, mank kredi ak sèvis ekstansyon, yon enfrastrikiti fèb, ensekirite fonsye ak prije kont abitan yo nan sistem fonsye ak legal yo, yon depandans sou manje enpòte ak èd manje, ak pwosesyon agrikòl san valè.

Relasyon ant leta ak sitwayen yo fèb: koripsyon, neglijan, ak paspouki anvè boujwazi a fè anpil abitan pa fè leta konfyans. Anpil fwa komite yo k'ap pran desizyon nan peyi pa koute vwa pòv yo. Sepandan, depi 2006, leta ansanm ak donatè yo te komanse mete plis atansyon sou agrikilti epi koute sa sitwayen yo panse.

Repons imanité imedyatman apre tranbleman tè a te favorize èd manje ki te soti nan lòt peyi, malgre te gen kèk donatè te ensiste achte nan men pwodikte lokal yo. Gwo distribisyon angrè, zouti, ak semans, te fèt nan zòn tranblemantè a epi tou yo te bay moun ki te gen moun deplase k'ap viv lakay yo pou ògmante rekòt 2010 la, menmlè donatè yo pa't bay ase pou asiste tout fanmi yo te vle bay yo.

Leta Ayisyen devlope yon gwo plan k'ap koute \$772m (milyon dola) pou rekonstwi sektè agrikòl la. Plan sa ap konsantre sou enfrastrikti, ogmantasyon pwodiksyon dirab, devlope tout mwayen ki ka fè pwodwi yo gen plis valè, ak bay sevis nan zòn riral yo. Anplwaye yon prinsip efektif ki di ke moun k'ap jwenn èd yo dwe santi ke yo se mèt pwòjè yo, donatè yo dwe sipòte plan nasyonal yo ki te devlope apre anpil chita pale avèk sitwayen yo, men jis kounye-a, kominote entenasyonal la pako bay tout resous yo te mande'l.

Leta Ayisyen dwe mobilize tout resous nasyonal nesèsè ke plan an mande. Ekzekisyon plan sa dwe konsantre sou ogmantasyon lajan ansanm ak pwodiksyon ti kiltivatè yo, espesyalman nan sa ki konsène pwodiksyon rekòt manje. Epi tou leta dwe:

1. Ekzekite desantralizasyon administratif ak fiskal (finans), sou tout nivo avèk enstitisyon reprezantatif leta;
2. Ankouraje etablisman komite yo ki gen ladan yo ofisye eli ak reprezantan sosyete sivil pou yo planifye e jere inisyativ devlopman lokal yo;

3. Etabli yon bon sistem pou vwa ekilibre pou kontwòl koripsyon nan tout nivo leta;
4. Kòm yon premye pa pou bay moun k'ap travay tè yon sikrite dirab sou tè yo, asire ke sistem legal (jistis) rekonèt Kreyòl ak Fransè kòm lang ofisyel peyi a epi tou bay tuot sitwayen k'ap viv nan zòn riral yo asistans legal pou yo ka jwenn aksè sou la jistis lèke yo nan diskisyon, espesyalman diskisyon sou zafè tè;
5. Sipòte jèfò abitan/kiltivatè yo, pòv yo, ak fanm yo ki nan zòn riral yo fè pou yo ka devlope òganizasyon reprezantatif ki fò;
6. Fòm politik agrikòl epi bati pwogram ki konsidere tout wòl diferan gason ak fi nan travay sa yo, epi sipòte fanm yo nan wòl yo sou mache agrikòl la;
7. Mete tè leta an pwodiksyon nan fason ki klè, swa an fèm yo swa anplwaye moun ki pou travay yo pou lajan;
8. Retabli rezò sant rechèch agrikòl desantralize yo, ekstansyon, ak sant fòmasyon yo, epi konsilte avèk kiltivatè yo;
9. Asire ki ti kiltivatè yo gen aksè sou kredi;
10. Reyabilite epi agrandi enfrastruktir riral, patikilyèman wout ak travay irigasyon;
11. Fè bon jèfò anviwònman dirab e ki k'ap redwi danje dezast; mete aksan sou rebwazman, jesyon basen vèsan, ak pwomosyon fou ekonomik.

Anplis, leta dwe fè swen sante ak edikasyon disponib nan zòn riral yo epi fasilite kreyasyon travay ki pa nan kiltivasyon, tou sa pou fè zòn riral yo yon kote moun te ka anvi rete.

Alontèm, leta ak sosyete sivil la dwe dialoge pou yo ka balanse politik komès ak taks pou ke yo ka pwoteje kiltivatè Ayisyen yo e an mèm tan pou konsomatè yo ka jwenn pri manje nan yon nivo y'ap ka achte.

Sou bò pa yo, donatè yo ansanm avèk enstitisyon finasye entènasyonal yo dwe:

1. Bay agrikilti ak sekirite manje priyorite epi aliye strateji yo avèk Plan Nasyonal Envestisman Agrikilti a ansanm avèk objektif agrikòl ak riral ki te deja mensionne, epi bay resous ki nesè pou reyalize plan sa;
2. Finanse acha èd manje lokal lè li posib, selon bezwen ak kondisyon mache lokal yo;
3. Bay asistans sou fòm don, e pa sou fòm prèt;
4. Kreye fason pou entegre sosyete sivil la nan deba sou strateji devlopman;
5. Adopte yon sistèm ki ka rann moun yo responsab, ki ka pèmèt yo evalye pwomès ak kontribisyon tout moun te di y'ap pou amelyore sekirite manje.

Donatè yo dwe asire gen yon koneksyon ant politik èd ak politik komès yo. Pou sa ka fèt, Lètazini dwe:

1. Retire Ayiti nan Amandman Bampèz la (the “Bumpers Amendment”); se yon amandman ki entèdi asistans nan pwodiksyon rekòt manje (tankou diri, mayi, ak pwa) ki kapab antre an konpetisyon avèk ekpòtasyon Ameriken;
2. Refòme politik ki genyen nan zafè komès diri entènasyonal ki vinn fè gen twòp diri etranje nan mache Ayiti. Sa vinn yon pwoblèm to pwodiktè Ayisyen yo; epi
3. Bay ekpòtasyon Ayisyen yo aksè sou mache Ameriken an san limit e san taks.

© Oxfam International, Oktòb 2010

This paper was written by Marc Cohen. Oxfam acknowledges the assistance of John Ambler, Lourdes Benavides, Stephanie Burgos, Gina Castillo, Carolina Castrillo, Anne Edgerton, Raquel Gomes, Kelly Hauser, Lina Holguin, Tonny Joseph, Julie Kusteloot, Rohit Malpani, Rebecca Mansfield, Philippe Mathieu, Eric Muñoz, Rebecca Pearl, Krista Riddley, Saya Saulière, Anne Pieter van Dijk, and Philippa Young. It is part of a series of papers written to inform public debate on development and humanitarian policy issues.

The text may be used free of charge for the purposes of advocacy, campaigning, education, and research, provided that the source is acknowledged in full. The copyright holder requests that all such use be registered with them for impact assessment purposes. For copying in any other circumstances, or for re-use in other publications, or for translation or adaptation, permission must be secured and a fee may be charged. E-mail publish@oxfam.org.uk.

For further information on the issues raised in this paper please e-mail advocacy@oxfaminternational.org.

The information in this publication is correct at the time of going to press.

Published by Oxfam GB for Oxfam International under ISBN 978-1-84814-742-3 Octobre 2010. Oxfam GB, Oxfam House, John Smith Drive, Cowley, Oxford, OX4 2JY, UK.

Oxfam

www.oxfam.org

Oxfam is an international confederation of fourteen organizations working together in 99 countries to find lasting solutions to poverty and injustice: Oxfam America (www.oxfamamerica.org), Oxfam Australia (www.oxfam.org.au), Oxfam-in-Belgium (www.oxfamsol.be), Oxfam Canada (www.oxfam.ca), Oxfam France (www.oxfamfrance.org), Oxfam Germany (www.oxfam.de), Oxfam GB (www.oxfam.org.uk), Oxfam Hong Kong (www.oxfam.org.hk), Intermon Oxfam (www.intermonoxfam.org), Oxfam Ireland (www.oxfamireland.org), Oxfam Mexico (www.oxfammexico.org), Oxfam New Zealand (www.oxfam.org.nz) Oxfam Novib (www.oxfamnovib.nl), Oxfam Quebec (www.oxfam.qc.ca)

The following organizations are currently observer members of Oxfam, working towards full affiliation:

Oxfam India (www.oxfamindia.org)

Oxfam Japan (www.oxfam.jp)

Ucodep (Italy) (www.ucodep.org)

Please write to any of the agencies for further information, or visit www.oxfam.org. Email: advocacy@oxfaminternational.org